

เรื่องยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
วันพฤหัสบดีที่ 10 ตุลาคม 2545 เวลา 11.40 น.

วิสัยทัศน์ที่เราคิดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส ไม่
ว่าจะเป็นคนจนหรือคนพิการ เราจะต้องมุ่งมั่นช่วยเหลือให้เขาช่วยตัวเองได้เป็นหลัก ถ้าเราช่วย
เหลือให้เขาช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ก็จะเป็นเรื่องที่ถือว่าไม่สำเร็จ ความสำเร็จคือช่วยให้เขาช่วย
เหลือตัวเองได้ เราต้องยอมรับว่าคนพิการและคนจน ถ้าเขาช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เขาคือภาระของ
สังคมที่จะต้องช่วยกันดูแล แต่เราจะต้องผลักดันให้เขาพ้นจากการเป็นภาระของสังคม ให้เขาช่วย
ตัวเองได้ให้เขายืนบนลำแข้งของตัวเองได้ เพราะว่าเราต้องเข้าใจคำว่าภาระนั้นเป็นเรื่องที่บางครั้ง
เราอาจจะมิญาติ มิลูก มิคนใกล้ชิดที่มีความพิการ เรารักเราห่วงใย แต่ทุกคนก็มีภาระของตัวเอง
สมมติว่าคนที่มีพ่อแม่ป่วย พิการ แต่ตัวเองไปมีครอบครัวและมีลูกซึ่งต้องหาเช่ากินค่า ต้องเลี้ยงดู
แต่ละคนเดียวกันก็ต้องห่วงใยและต้องดูแลพ่อแม่ ลูกหรือพี่น้อง ภาระตรงนี้มีอยู่ ความจำเป็นใน
ชีวิต การที่ต้องต่อสู้ชีวิตมีอยู่ เพราะฉะนั้นการที่จะช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้นั้นเป็นสิ่งที่เราจะต้อง
ช่วยกันทุกฝ่าย และก่อนอื่นเราต้องถามว่าเราจะเปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง หรือจากคนที่เป็ภาระ
สามารถเป็นผู้ที่มีผลผลิตหรือยืนบนลำแข้งของตัวเองได้ เราต้องมีความเข้าใจกันก่อนว่าคนทุกคน
มีศักยภาพ ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นอะไร เขาสามารถที่จะถูกพัฒนาศักยภาพของเขา มาเป็นจุดที่ทำให้
ให้เขาช่วยตัวเองได้ในหลายเรื่อง

ผมไปที่ศูนย์ศิลปาชีพนาข้าวของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ ก็พบคนพิการคนหนึ่งกำลัง
วาดรูปโดยใช้ปากวาดแฉกกัน ซึ่งสวยงาม แล้วนำไปเผาไปเคลือบสี สวยมากจริง ๆ ผมคิดว่าคน
ปกติน้อยคนที่จะทำได้อย่างนั้น แต่คนนี้มีฝีมือ พิการทั้งสองข้าง แล้วใช้ปากวาดได้สวยงามจริง ๆ
เพราะฉะนั้นศักยภาพมี ตอนเด็ก ๆ ผมมีเพื่อนคนหนึ่งเป็นโปลิโอ ขาไม่มีกำลัง แต่ว่างค์ข้อชนะ
คนทั้งห้อง ไม่มีใครสู้เขาได้ แม้กระทั่งเป็นนักกีฬาของทีมโรงเรียนก็ยังจัดซื้อเขาไม่ได้ แสดงให้
เห็นว่าคนพิการมีศักยภาพ เราจะต้องเข้าใจ และใกล้ชิด ๆ เรานี้ครับ อาจารย์วีริยะ ฯ เรียนจบ

มหาวิทยาลัยสวาร์ต ตามอดครับ ความมานะบากบั่นของเขามี อาจารย์ฉันทะเชียร ฯ เป็นนักไอทีที่เก่งมากคนหนึ่งทั้ง ๆ ที่ตามอด เราต้องเข้าใจทั้งภาระและพลัง และเรื่องศักยภาพของคนพิการ และภาระที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เกี่ยวข้อง วันก่อนผมนั่งดูโทรทัศน์ มีเรื่องหนึ่งคือผู้หญิงที่จังหวัดน่านไปหลอกลวงให้คนมาเป็นตำรวจ เขาต้องการเงิน หลอกลวงสองครั้งสำเร็จ ครั้งที่สามถูกจับ เพราะเขาบอกว่าเขามีลูกที่พิการตั้งแต่ 8 เดือน วันนี้ลูก 8 ขวบ เขามีความหวังว่าลูกเขาจะหาย เขาก็พาถูกไปหาหมอ ซึ่งการ Treatment แต่ละครั้งต้องใช้ยาพิเศษและราคาแพง เขาเลยต้องหาเงินไม่รู้อย่างไร สามเป็นครูเงินเดือน 6,000 บาท ผลสุดท้ายผู้หญิงคนนั้นถูกจับข้อหาฉ้อโกง ผมต้องให้ตำรวจไปช่วยและส่งเงินไปใช้หนี้ให้ เขาถือว่าเป็นคดียอมความได้ เพราะคิดว่าให้เขากลับมาดูแลลูกที่พิการของเขาต่อไปดีกว่าที่จะให้เขาไปติดคุก นี่คือนี่ที่เป็นเรื่องที่หน้าเศร้าของสังคม ที่จะต้องมองหลาย ๆ อย่าง จะมองมิติด้านกฎหมายอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมองมิติด้านสังคมประกอบด้วย เพราะฉะนั้นการช่วยเหลือที่ดีที่สุดคือการช่วยเหลือให้เขาขึ้นบนลำแข้งของตัวเองได้

เมื่อสักครูเราได้พูดถึงเรื่องของโอกาสในการที่จะให้เขาได้รับการจ้างงานสำหรับคนที่มีความพิการหรือว่าเขาจะผลิตออกมาขายต้องให้โอกาสเขาขายของ อันนี้ก็จะนำไปเข้าสู่โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยในบางส่วน เพื่อให้ของของคนพิการได้มีโอกาสพัฒนาให้ดีขึ้นและขายได้ จะเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้เขา และเราจะต้องเข้าใจอีกว่าปัญหาของการจ้างงานคนพิการนั้น เราลองวิเคราะห์คนไทยเล็ก ๆ คนไทยเป็นคนขี้สงสาร แต่คนไทยก็ไม่อยากเวทนา เราต้องยอมรับว่าบางคนมองคนพิการด้วยความเวทนา เอาคนพิการมาอยู่ใกล้ ๆ ก็มีความรู้สึกเวทนา ทั้ง ๆ ที่สงสารแต่มีเวทนามากเกินไปเลยหนีปัญหา เลยไม่ได้จ้างทั้ง ๆ ที่อยากจ้าง อยากจะช่วยเหลือเงินที่เดียวแล้วก็จบไป กรณีนี้ไม่ได้ช่วยให้เขาหาย เพราะฉะนั้นวันนี้เราต้องยอมรับความเป็นจริงว่าเรามีคนพิการอยู่ในสังคม และเราจะต้องช่วยเขา เมื่อเราจะต้องช่วยเขาเราจะต้องเผชิญกับสิ่งที่เราเวทนา แล้วในที่สุดจะกลายเป็นว่าเราจะภูมิใจ จากเวทนาจะเปลี่ยนเป็นความภูมิใจว่าคนพิการเหล่านี้มีศักยภาพ และเขาสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ อยู่ร่วมกับสังคมได้โดยไม่มีปัญหา อันนี้เป็นทัศนคติที่จะต้องช่วยกันปรับเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเขาอย่างเป็นระบบและที่สำคัญคือส่วนราชการที่ผมพูดไปเมื่อสักครู่นี้คือเราจะต้องช่วยเหลือผู้ที่เป็ทีมสนับสนุนเพื่อการช่วยเหลือคนพิการ เช่น ล่ามภาษามือ นักไอทีที่ผลิตเพื่อช่วยเหลือคนพิการ ที่มีปริมาณไม่มากไม่สามารถที่จะทำลักษณะกำไรได้ ลักษณะนี้ต้องช่วยกัน ถ้าเราไม่ช่วยกองทุนที่ช่วยคนพิการ กองทุนทั้งหลายก็หมดกำลังใจ วันหลังเขาก็หนีไปหมด ก็จะไม่มีคนช่วยคนพิการ เพราะฉะนั้นการช่วยคนพิการต้องช่วยกองทุนคนพิการด้วย

เรื่องจะช่วยอย่างไรคือยุทธศาสตร์ทั้ง 8 หัวข้อนั้นค่อนข้างจะชัดและถือว่าใช้ได้ อาจจะมีรายละเอียดซึ่งไม่ได้นำมาพูดในวันนี้ เพราะเวลาไม่พอ แต่ยุทธศาสตร์ในรายละเอียดก็มีอยู่แล้ว หวังว่าเราตั้งกระทรวงใหม่ขึ้นมาทันที การกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะต้องเป็นเจ้าภาพในการดูแลคนพิการ โดยการประสานกับกระทรวงอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น เรื่องการศึกษา เรื่องของสาธารณสุข เป็นต้น และกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ จะต้องคว่างบประมาณส่วนที่ต้องมาช่วยเหลือกันนั้น หน่วยงานไหนจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างไร มากน้อยเพียงไร ต้องมาบอกกันเพื่อที่จะให้ใช้งบประมาณเหล่านั้นอย่างฉลาด ชัดตรง และมีประสิทธิภาพ การช่วยเหลือคนพิการวันนี้ตัวเลขและคำจำกัดความของคนพิการยังแตกต่างกันอยู่มาก ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้มีการสำรวจความพิการ และให้คำจำกัดความที่ชัดเจนทั้งในแง่สาธารณสุขและศึกษา ว่าจะมีกี่ประเภทและเรียกว่าอย่างไร ประเภทไหนมีเท่าไร เพื่อจะได้วิเคราะห์และวางแผนจัดสรรงบประมาณในการนำไปช่วยเหลือคนพิการให้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ จะต้องเป็นเจ้าภาพหลักที่จะทำวิจัยและให้คนพิการมีส่วนร่วมในการคิดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์การช่วยเหลือ เพื่อให้มั่นใจว่าเราจะไม่เข้าใจเขาเอง ให้เขาบอกกับเราด้วย

อย่างคนภายนอกเวลานี้เรามองคนตาบอดกับคนหูหนวก เรานึกว่าคนตาบอด Suffer มากกว่าคนหูหนวก ความจริงแล้วคนหูหนวก Suffer มากกว่าคนตาบอด เพราะโดยปรากฏแล้วเรามองในรูปว่าคนหูหนวกไม่ Suffer คนหูหนวกเหมือนคนที่มีเลือดกรุ๊ปโอครับ ช่วยคนอื่นได้แต่ให้คนอื่นช่วยตัวเองยาก คล้ายอย่างนั้นเลยเพราะว่าลองเอาคนหูหนวกกับคนตาบอดมาเดินไปด้วยกัน ปรากฏว่าคนหูหนวกช่วยคนตาบอดได้ทุกย่าง แต่คนตาบอดไม่สามารถช่วยคนหูหนวกได้ เพราะไม่สามารถให้ล่ามภาษามือได้ เพราะคนหูหนวกจะไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้นตรงนี้เราไม่เข้าใจหรอก ถ้าเราเห็นเราเข้าใจอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเราไปถามลึก ๆ เราถึงจะรู้ว่ามันคนละเรื่องกัน เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมของคนพิการแต่ละประเภทในการกำหนดนโยบายและวิธีการช่วยเหลือเขาเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ

เรื่องที่ต้องให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพต่อไปคือเรื่องของกฎหมาย สังกายนากฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ และส่งเสริมฟื้นฟูให้โอกาสคนพิการนั้นจะต้องมีการแก้ไข เรื่องการประสานความช่วยเหลือตามยุทธศาสตร์จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง เรื่องต่อไปขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้จัดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เป็น One stop service สำหรับคนพิการให้ได้ ไม่ต้องให้คนพิการยกแยะยกยัน เดินไปตรงนั้นที่เดินไปตรงนี้ก็แล้วก็ไม่ตรงสักที เอา One stop service ขอให้คนที่ทำหน้าที่เพื่อคนพิการมีใจในการให้

บริการ (Service mind) สูงหน่อย เพื่อที่จะได้ทำหน้าที่ตรงนี้ ปรับทัศนคติกันหน่อย อีกเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องที่ต้องถือว่าเป็นความหวัง คืออยากเห็นคนพิการที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ที่ดี ได้มีโอกาส ทุนการศึกษา เพื่อจะให้คนพิการเหล่านั้นได้กลับมาช่วยเหลือเพื่อนที่พิการของเขา ถ้าเขาได้มี ระบบการศึกษา ได้รับการศึกษาที่ดี ไม่ว่าจะการส่งไปเรียนต่างประเทศ หรือการส่งเรียนระดับสูง ในประเทศ ผมเชื่อว่ายังมีเด็กอัจฉริยะที่เป็นคนพิการในบางเรื่องอยู่ แต่เขาอาจจะไม่อัจฉริยะในทุก เรื่อง ซึ่งเรายังสามารถที่จะมองหาและส่งเสริม เราคิดว่าเขาพิการเพราะฉะนั้นเขาจะรู้เหมือนคนทั่วไปทุกอย่างคงไม่ได้ แต่บางอย่างเขาอาจจะเก่งกว่าคนไม่พิการ ยกตัวอย่างที่ผมเล่าเรื่องเด็ก โปลิโอ คือในร่างกายนุษย์ถ้าความสมดุลมันมี คือไม่ดีเล็สอย่างใดอย่างหนึ่ง ดีใช้ได้เหมือนกันหมด แต่ถ้ามีพิการบางส่วนจะมีดีมากบางส่วน ตรงนี้เป็นเรื่องของธรรมชาติ

ความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยนี้ช่วยคนพิการได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของไอที ไอซีที เพราะฉะนั้นกระทรวงใหม่อีกกระทรวง เรื่องไอซีทีนี้คงจะต้องมีการทำวิจัยและ ส่งเสริมพัฒนาไอซีทีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนพิการให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น และวิทยาการอีกเรื่องที่น่าสนใจวันนี้ ขนาดสตีวี วันเดอร์ก็เริ่มมีความหวัง ที่การสร้างโมเลกุลชีพ ซึ่งสามารถฝังเข้าไปในร่างกายมนุษย์ สามารถแก้ปัญหาเรื่องตาได้ เรื่องขาบอดก็แก้ได้ นั่นคือสิ่งที่เข้าใจว่าไม่เกิน 10 ปีข้างหน้าจะเกิดขึ้น ก็เป็นความหวังเล็ก ๆ สำหรับคนพิการ ขอให้ความหวังครับ คนเราถ้าอยู่ไปในชีวิตหมดความหวังก็อยู่ไปก็รอวันตาย เพราะฉะนั้นเราต้องอยู่อย่างมีความหวัง เราต้องพยายามมีความคิดเชิงบวกให้กับตัวเอง ให้กับสังคม และทุกคนสังคมมันแต่พูดกันเรื่องปัญหา ไม่มองไปข้างหน้าก็จะว่าเหว่ สังคมจะไม่เจริญก้าวหน้า เพราะฉะนั้นทุกคนเข้าใจปัญหาและอย่างมอยู่กับปัญหานั้น ต้องมองไปข้างหน้าคิดหาทางแก้ไข หยั่งเชิงบวกให้มากที่สุด แล้วเราก็จะสามารถพัฒนาตัวเองและพัฒนาสังคมพัฒนา ประเทศได้ในที่สุด ไม่ว่าใครทั้งสิ้นเมื่อเกิดมาแล้วเราจะต้องให้ความหวังกับตัวเอง แต่เป็นความหวังที่เราสามารถไปถึงได้ เราก็จะได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีจิตใจกุศล รักเพื่อนร่วมชาติที่พิการ ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจและตั้งใจที่จะทำและช่วยเหลือเขา อย่างน้อย ๆ เราพูดอยู่คำหนึ่งว่า **ศักดิ์ศรีของมนุษย์** คนพิการเกิดมาจะมีสภาพอย่างไร แต่เขาเป็นมนุษย์ เพราะฉะนั้น อย่างน้อยถ้าไม่สามารถทำอะไร มากได้ทันที ก็ต้องรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้เขา และเมื่อมีกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เกิดขึ้นแล้ว ต้องให้เขาปลอดจากความกลัวและปลอดจากความต้องการ (Freedom from fear and freedom from want) ให้มากที่สุด แต่ต้องหันกลับมาพูดถึงคนพิการ

ด้วย เพราะฉะนั้นคนพิการวันนี้ ผมคิดว่าสังคมไทยเราได้ตระหนัก เข้าใจ และเห็นใจท่านมาก เพราะฉะนั้นการเรียกร้องใด ๆ ขอนิดหนึ่งเถอะ ผมเข้าใจว่าท่านเครียดมานาน แต่อย่าก้าวร้าว บางอย่างบางเรื่องบางคนบางกลุ่ม เวลาไปเรียกร้องอะไรใช้คำพูดก้าวร้าวไม่น่ารัก คือความเคลื่อนไหวแห่งการที่อยากจะผลักดัน อยากจะช่วยเหลือท่าน เห็นใจท่าน มันมีมามากอยู่แล้ว พอก้าวร้าวจะหยุดเลย อาการแสดงประท้วงที่ก้าวร้าวนี้ต้องขอเลย วันนี้ทุกคนมีใจให้ท่านแล้ว ต้องขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันอย่างนี้ ขอขอบคุณครับ